

Ο Ι. ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΟ ΜΠΟΥΡΓΚΙΝ (ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ), ΕΝΘΑ ΚΑΙ ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΤΩΝ 10 ΛΕΠΡΩΝ.

Υπό του ἀρχιτέκτονος κ. Θεοδοσίου Μητροπούλου.

Γενικά στοιχεία

Ο σημερινός Ι.Ν. του Αγίου Γεωργίου στο Bourkin[1] της Παλαιστίνης, στην επαρχία Genin (Τζινίν, αρχαία Γινέα), βρίσκεται έξωθεν της ομωνύμου πόλης και έχει οικοδομηθεί στα χρόνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας πάνω στο βραχύδες πρυνές του αρχαίου δρόμου που οδηγούσε στην Ιερουσαλήμ. Για το λόγο αυτό, οι τεχνικοί της εποχής θα κατασκευάσουν στην περίμετρο της Μονής ένα λιθόκτιστο ισχυρό τοίχο αντιστήριξης, όπου στην βόρεια πλευρά του θα έχει ύψος περίπου 8m. Στην συνέχεια ο εσωτερικός χώρος θα μπαζωθεί μέχρι το ύψος του σημερινού δαπέδου της εκκλησίας, επιτρέποντας έτσι την εύκολη πρόσβαση από τα βόρεια, όπου υπάρχει σήμερα και η κεντρική πόρτα εισόδου στο προαύλιο της Μονής, (βλ. εικόνα 9). Για την καινοτόμο κατασκευή του περιμετρικού τοίχου αντιστήριξης φαίνεται ότι εργάστηκαν Οθωμανοί τεχνίτες της Αυτοκρατορίας, ειδικοί σε οχυρωματικά έργα. Απόδειξη αυτού αποτελούν όχι μόνο η δομή της κατασκευής, αλλά και ο τρόπος κατασκευής των τρίβηλων λοξότμητων παραθύρων (πολεμίστρες), που βρίσκονται στην εξωτερική περίμετρο και που είναι χαρακτηριστικός της Οθωμανικής οχυρωματικής αρχιτεκτονικής (πιθανότατα για την προστασία του ναού από εχθρικές επιδρομές), (βλ. εικόνα 4). Ο ναός αυτός του 16ου αι. θα πρέπει να κτίστηκε πάνω στα ερείπια αρχαιότερου ναού, γεγονός που επαληθεύεται από την παρουσία πολλών αρχαιολογικών ευρημάτων, κτερισμάτων και εκκλησιαστικών αντικειμένων που χρησιμοποιήθηκαν σε διάφορες εποχές στο χώρο αυτόν, (βλ. εικ. 11, 12).

Ο αρχαιότερος ναός θα πρέπει να είχε καταστραφεί από τον φοβερό σεισμό του 1546, που είχε προκαλέσει μεγάλες ζημίες σε ολόκληρη την Παλαιστίνη.[2]

Την περίοδο αυτή ο σουλτάνος Σουλεϊμάν Α' με το υλικό των κατεστραμμένων μνημείων της Ιερουσαλήμ θα επιδιορθώσει τα τείχη των Ιεροσολύμων. Η παρουσία, λοιπόν, ειδικευμένων Οθωμανών τεχνιτών σε οχυρωματικά έργα ήταν αναγκαία. Την περίοδο αυτή, λοιπόν, θα εκδοθούν πολλά φερμάνια για τις επισκευές των μοναστηριών και εκκλησιών της Παλαιστίνης. Η εκκλησία του Μπουργκίν, όπως προκύπτει από την μελέτη των φερμανίων υπήγετο διοικητικά στην Αρχιεπισκοπή του Κάρακ της Ιορδανίας (Αρχιεπίσκοπος Μελέτιος), ο οποίος θα αγοράσει τον χώρο όπου βρίσκεται ο σημερινός ναός έναντι 4.300 λιρών Τουρκίας, (βλ. εικ. 10). Ο χώρος, όπου βρίσκεται σήμερα ο ναός έχει μεγάλη θρησκευτική και ιστορική αξία, για το λόγο που εδώ έλαβε χώρα η ίαση των 10 λεπρών από τον Κυριο Ημών Ιησού Χριστόν, όπως μας αναφέρει ο Ευαγγελιστής Λουκάς (Λουκ.ιζ'12-19).[3] & (βλ. εικ. 2).

Στον ναό αυτό ενσωματώνεται στη βόρεια όψη του ένα αρχαίο **Λαζαρέτο** ή **Λαζάρειο** (κατοικία λεπρών που ήταν σε χρήση τον 1^ο αι. μ.Χ.)[4]. (& βλ. εικ. 3).

Ο κυρίως ναός έχει κάτοψη ορθογωνική διαστάσεων 13 X 5,5m. περίπου και είναι κατασκευασμένος με την χρήση δύο μεγάλων σταυροθολίων.

Στο ανατολικό σταυροθόλιο υπάρχει ένα λιθόκτιστο εικονοστάσιο, ενώ, λόγω περιορισμένου χώρου, η αψίδα του ιερού είναι εγγεγραμμένη μέσα στο ανατολικό τοίχο του ναού. Εντυπωσιάζει το λιτό λίθινο εικονοστάσιο που είναι κατασκευασμένο από τοπικό μαλακό ασβεστόλιθο. Ξεχωρίζει το τόξο και ο διάκοσμος της Ωραίας Πύλης σε σχέση με τις πλάγιες πόρτες, για τον λόγο που είναι αυτό πλούσια διακοσμημένο τόσο στην όψη του, με ανάγλυφα γεωμετρικά σχήματα, όσο και στο εσωρράχιο, που είναι φιλοτεχνημένο με την χαρακτηριστική τεχνοτροπία που χρησιμοποιείται κατά τους βυζαντινούς χρόνους, την περίοδο των Μαμελούκων και της πρώιμης Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η τεχνοτροπία αυτή είναι γνώριμη στις επαρχίες της Συρίας και της ανατολικής Τουρκίας (Mardin), όπου οι πολιτιστικές και θρησκευτικές επιδράσεις των περιοχών αυτών είναι πολύ ισχυρές και έχουν επηρεάσει άμεσα και την περιοχή αυτή της Παλαιστίνης, (βλ. εικ. 6).

2- Το Λαζαρέτο

Πρόκειται περί σπηλαίου διαστάσεων περίπου 7.5m. x 5m. x 2,5m., που είναι λαξευμένο στο βραχώδες πρανές του δρόμου, που περνά στα βόρεια της πόλης του Μπουργκίν προς το Ζενίν / (αρχαία Γινέα) και που οδηγούσε κατά την αρχαιότητα στην Ιερουσαλήμ.[5] Η πόλις του Μπουργκίν υπήρξε ο ενδιαμέσος σταθμός του Κυρίου μας κατά τις μετακινήσεις του μεταξύ Ναζαρέτ και Ιερουσαλήμ. Το σπήλαιο αυτό σήμερα είναι άριστα διατηρημένο και φαίνεται ότι κατασκευάστηκε στην αρχαιότητα, προκειμένου να εξυπηρετήσει ασθενείς που είχαν προσβληθεί από την φοβερή ασθένεια της λέπρας. [6]

Στο βόρειο τμήμα του σπηλαίου υπάρχει ένα υπερμέγεθες θύρωμα πλάτους περίπου 4m., που είναι λαξευμένο στον βράχο. Το ογκώδες υπέρθυρο του θυρώματος είναι λοξότμητα λαξευμένο κατά 45° γωνία, ώστε να διευκολύνεται ο αερισμός και ο φωτισμός του εσωτερικού του σπηλαίου, στοιχείων που ήταν απαραίτητα για την ανακούφιση και την θεραπεία των ασθενών.

Το λαζαρέτο αυτό από τους πρωτοχριστιανικούς χρόνους απετέλεσε τόπο λατρευτικό, όπως αποδεικνύεται από τα πολλά θρησκευτικά ευρήματα που βρέθηκαν στην περιοχή.

Στην οροφή του σπηλαίου προς τα δυτικά υπάρχει κυκλικό άνοιγμα, διαμέτρου περίπου 50 cm., που εξυπηρετούσε για την επικοινωνία και την τροφοδοσία των ασθενών με τρόφιμα από τον έξω κόσμο. Από την οπή αυτή ήταν εφικτή η προμήθεια των ενοίκων σε τροφή και φάρμακα και σε μία υποτυπώδη επικοινωνία. Από τον τρόπο λάξευσης του σπηλαίου έχουμε την πληροφόρηση ότι η κατασκευή του ξεκίνησε από την βόρεια πλευρά με την εκσκαφή του μαλακού βράχου. Η κατασκευή του λαζαρέτου έγινε σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση προηγήθηκε η κατασκευή της στέρνας ύδατος με το κυκλικό στόμιο, που θα κατασκευαστεί πολύ κοντά στο βραχώδες πρανές του δρόμου. Επάνω στην απόληξη του στομίου θα τοποθετηθεί βάση κίονα, η οποία στην συνέχεια θα διατηρηθεί στο κέντρο σε διάμετρο όσο και το κυκλικό στόμιο. Η τεχνική αυτή είναι συνήθης στην περιοχή, για το λόγο που το μάρμαρο σαν υλικό αντέχει περισσότερο στις συνεχείς τριβές που προκαλεί το σχοινί του κάδου, παρά ο μαλακός ασβεστόλιθος

της στέρνας, δηλ. πρόκειται περί τεχνικής ενίσχυσης του στομίου έναντι των τριβών, (βλ. [εικ. 14](#)).

Σε δεύτερη φάση γίνεται η διεύρυνση της στέρνας αυτής προς τα ανατολικά και προς τα βόρεια, όπου εδώ θα κατασκευαστεί και το υπερμέγεθες υπέρθυρο. Στο δάπεδο του Λαζαρέτου βρέθηκαν κατά την διάρκεια των αναστηλωτικών εργασιών, 3 λαξευτοί τάφοι του 17^{ου} αι. , που ανήκαν πιθανότατα σε ιερείς του ναού. Μαζί με τους νεκρούς βρέθηκαν υπολείμματα από θρησκευτικά βιβλία στην αραβική, ξύλινοι φορητοί σταυροί του 15^{ου} αι., ελαιοδόχοι, μεταλλικές πόρπες αμφίων, εγκόλπια, διάφορα εκκλησιαστικά αντικείμενα, κλπ.

Πρόκειται λοιπόν για μετατροπή μιας αρχαίας στέρνας νερού απιοειδούς μορφής σε λαζαρέτο. Το σπήλαιο λοιπόν αυτό είναι πράγματι ένα αρχαίο σπάνιο Λαζαρέτο που μας δίνει άριστη πληροφόρηση σχετικά με την αρχιτεκτονική και την λειτουργία των αρχαίων λεπροκομείων στην περιοχή της Παλαιστίνης.

Έκ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ γραφείου τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

[1] Αρχαιότερη ονομασία *Barass* (λεπρός) μετονομάσθη σε *Barssen* (λεπροί). Σήμερα η πόλις αριθμοί 5.000 κατοίκους, εκ των οποίων 100 μόνο είναι Χριστιανοί. Είναι η πόλις όπου ο Κύριος θα συναντήσει τους 10 λεπρούς.

[2] Στην εσωτερική ασίδα και πάνω στο κλειδί της εξωτερικής εισόδου της Μονής υπάρχει λαξευμένο ηλιακό σύμβολο (ηλιακή σβάστικα), ([βλ. \[εικ. 13\]\(#\)](#)). Το σύμβολο αυτό (*Girdar*) προέρχεται από την Τουρκία (στα τουρκικά σημαίνει-δίη), πιστεύεται δε ότι αναπαριστά τον ήλιο με τις τέσσερις διευθύνσεις των ανέμων όπου συναντούν τα αντίστοιχα πνεύματα καθώς και τις τέσσερις εποχές του χρόνου. Συμβολίζει επίσης την φωτιά με τον ήλιο, σύμβολα με αρχική προέλευση την Ασία. Η ηλιακή σβάστικα συμβολίζει το δότη ή τον ευεργέτη, που προσφέρει πρόθυμα, επίσης συμβολίζει τις τέσσερις εποχές του χρόνου. Σήμερα αυτό μπορεί ακόμα να το συναντήσει κανείς σε όλη την Ασία ως ένα σύμβολο της καλής τύχης. Στο Νεπάλ, για παράδειγμα, συναντάται όχι μόνο σε θρησκευτικά μνημεία, αλλά και σε πύλες, σε σφυρήλατο σίδερο, πάνω από τις πόρτες, κεντημένο στα ρούχα, τσάντες και ζώνες, και ως ένα λογότυπο. "It is still a religious symbol in hinduism, buddism and many ethnic. The Holy & Good Luck Symbol of Hindus". Το 457, 458, 500, 525 (επί Ιουστίνου), 526, 528- 565, 583 (επί Ιουστινιανού) καταστρέφονται πολλές πόλεις και συγκεκριμένα οι: Αχαΐα, Βοιωτία, Αντιόχεια, Λαοδίκεια, Σιδώνα, Βηρυτός, Τρίπολις, το βόρειο τμήμα της Παλαιστίνης. Το 1098 και το 1113 νέοι σεισμοί θα μεταβάλουν σε ερείπια την Παλαιστίνη και την Συρία, δεδομένου ότι η διάρκεια των σεισμών ήταν πολύ μεγάλη (5 μήνες).

Σημαντική είναι η συμβολή στην μελέτη των σεισμών αυτών από τον Έλληνα Μαθηματικό καθ. Γ. Λ. Αρβανιτάκη (1899), του οποίου η έρευνα («Συμβολή εις την μελέτην των σεισμών Συρίας και Παλαιστίνης») είναι βασισμένη στις μελέτες διακεκριμένων επιστημόνων της εποχής του όπως οι Dr. Max Blanckenhorn, Kitto, Stanley, Sauley, Lortet, Chichester Hart κ.ά.

[3] “...Καί εισερχομένου αὐτοῦ εἷς τινα κώμην ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν, καὶ αὐτοὶ ἦσαν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψε μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρεῖτης. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε”.

Μετάφραση τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς:

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, καθὼς ἔμπαινε ὁ Ἰησοῦς σ’ ἓνα χωριό, τὸν συνήντησαν δέκα ἄνδρες λεπροί, οἱ ὅποιοι ἐστάθηκαν λίγο μακριά, καὶ τοῦ φώναζαν: «Ἰησοῦ, Διδάσκαλε, ἐλέησέ μας». Ὃταν τοὺς εἶδε, τοὺς εἶπε, «Πηγαίνετε νὰ δείξετε τὸν ἑαυτὸν σας εἰς τοὺς ἱερεῖς», καὶ ἐν ᾧ ἐπήγαιναν, ἐκαθαρίσθησαν. Ἐνας ἀπὸ αὐτούς, ὅταν εἶδε ὅτι ἐθεραπεύθηκε, ἐπέστρεψε δοξάζων τὸν θεόν μέ δυνατὴν φωνὴν καὶ ἔπεσε μέ τὸ πρόσωπον εἰς τὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸν εὐχαριστοῦσε. Καὶ αὐτὸς ἦτο Σαμαρεῖτης. Τότε εἶπν ὁ Ἰησοῦς, «Δέν ἐκαθαρίσθησαν καὶ οἱ δέκα; Οἱ ἄλλοι ἐννέα ποῦ εἶναι; Κανεὶς δέν εὐρέθηκε νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ νὰ δοξάσῃ τὸν θεόν παρὰ αὐτὸς ὁ ἄλλοεθνής. Καὶ εἶπε εἰς αὐτόν, «Σήκω ἐπάνω καὶ πήγαινε. Ἡ πίστις σου σέ ἔσωσε».

Ἡ λέπρα καὶ ἡ ἁμαρτία.

Ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μᾶς περιγράφει τὴν θαυμαστὴ ἴαση δέκα λεπρῶν, τὴν ὁποία ἐπετέλεσε ὁ Κύριος, καθὼς πορευόταν στὴν Ἱερουσαλήμ. Οἱ δέκα λεπροὶ δέν πλησίασαν, ἀλλὰ στάθηκαν μακριὰ ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ καὶ ζητοῦσαν νὰ τοὺς ἐλεήσῃ. Αὐτὸ καὶ ἔκαναν ἐπειδὴ, σύμφωνα μέ τὸ μωσαϊκὸ Νόμο, ἦταν ἀκάθαρτοι, καὶ ὅποιος τοὺς πλησίαζε γινόταν καὶ αὐτὸς ἀκάθαρτος. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς, σεβόμενος τὸ μωσαϊκὸ Νόμο, τοὺς στέλνει, γιὰ νὰ δείξουν τοὺς ἑαυτοὺς τους στοὺς ἱερεῖς, ἐπειδὴ οἱ ἱερεῖς ἦταν αὐτοὶ πού ἀποφαίνονταν γιὰ τὸ ἂν ἓνας λεπρὸς θεραπεύτηκε καὶ ἔπαυσε πλέον νὰ εἶναι νομικὰ ἀκάθαρτος. Καὶ πράγματι, καθὼς οἱ λεπροὶ πορεύονταν πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καθαρίσθησαν.

[4] Πολλοὶ ἅγιοι τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Εκκλησίας, με προεξέχοντα τὸν Ἅγιο Φραγκίσκο τῆς Ασίζης, ἐδειξαν εἰδικὸ ενδιαφέρον καὶ μέριμνα στὴν φροντίδα των λεπρῶν. Ὁ Λάζαρος τῆς Καινῆς Διαθήκης (ὄχι ὁ ἀδελφὸς τῆς Μάρθας που ἀναστήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ, ἀλλὰ ὁ ζητιάνος που γεμάτος πληγές ζητιάνευε στὴν πόρτα τοῦ κακοῦ πλουσίου), θα ἀναδειχθεῖ σε Ἅγιο προστάτη των λεπρῶν (Saint Lazare). Οἱ λεπροὶ τῆς Ρώμης ἀπὸ τὸν 7ο αἰῶνα θα στοιβαχτοῦν σε εἰδικὰ καταλύματα, που θα πάρουν τὸ ὄνομα τοῦ προστάτη τους Ἀγίου- (λαζαρέτα).

Ὃποιος λάμβανε τὴν ἀσθένεια τῆς λέπρας, ἀπομακρυνόταν ἀπὸ τὴν οἰκογενεῖα του, τοὺς φίλους του, τοὺς γνωστοὺς του καὶ περιοριζόταν σε χῶρο ἔξω ἀπο τὴν πόλη που κατοικοῦσε ἀπομακρυσμένος καὶ ἀποκομμένος ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἦταν δηλαδὴ κοινωνικὰ στιγματισμένος. Τὸ μέτρο αὐτὸ εἶχε θεσπιστεῖ με νομικὲς διατάξεις καὶ ἀποτελοῦσε μέτρο πρόληψης, γιὰ νὰ μὴν μεταδίδεται ἡ ἀσθένεια. Τὸ μέτρο αὐτὸ τὸ συναντάμε στὴν Παλαιὰ Διαθήκη «πάσας τὰς ἡμέρας, ὅσας ἔαν ἢ ἐπ’ αὐτὸν ἡ ἀφή, ἀκάθαρτος ὢν ἀκάθαρτος ἔσται, κεχωρισμένος καθήσεται, ἔξω τῆς παρεμβολῆς αὐτοῦ ἔσται ἡ διατριβή», (Λευ.13,46). Δηλαδή, ὅσο καιρό

διαρκεί η αρρώστια του, θα θεωρείται ακάθαρτος και θα ζει μακριά από τους άλλους. Η κατοικία του θα είναι έξω από το χώρο διαμονής των υπολοίπων. Υπήρχαν βέβαια και οι προκαταλήψεις που θεωρούσαν τους λεπρούς, αμαρτωλούς. Η λέπρα δηλαδή εκλαμβάνόταν ως θεία τιμωρία ένεκα των αμαρτιών των ανθρώπων.

[5] Δωροθέου Δουκάκη «ΑΓΙΑ ΣΙΩΝ», περιγραφή πάντων τῶν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γῇ σεβασμίων καὶ ἱερῶν προσκυνημάτων.

Κοιλὰς Ἰεζεκιήλ

Ἡ κοιλὰς αὕτη ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τῆς πόλεως Ἰεζραέλ, κειμένης παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν ὁρέων Γελβουέ. Τό μήκος αὐτῆς εἶνε πρεῖ τὰς δώδεκα λεύγας, τό δέ πλάτος περὶ τὰς πέντε. Ἡ κοιλὰς αὕτη εἶνε ἱστορικωτάτη, διότι πολλά ἐν αὐτῇ συνετελέσθησαν, ἅπερ ἡ Ἀγία Γραφή ἀφηγεῖται. Ἀπέχει τῆς Σεβαστείας ὥρας πέντε. Εἰσερχόμεθα εἰς αὐτήν διὰ τοῦ χωρίου Τζινὴν, ἀντιστοιχοῦν τῇ ἀρχαίᾳ Γινέα. Ἐν αὐτῇ, καθ' ἃ λέγεται ὁ Σωτὴρ ἐθεράπευσε τοὺς δέκα λεπρούς.

[6] Ἡ ασθένεια τῆς Λέπρας, εἶναι γνωστή ἐδῶ καὶ 4.000 χρόνια σε πολλοὺς ἀρχαίους πολιτισμούς, ὅπως στὴν Κίνα, στὴν Αἴγυπτο, τὴν Ἰνδία, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχαία Ελλάδα. Ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα εἰς καὶ τὶς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα εἶχαν δημιουργηθεῖ σε ολόκληρο τὸν κόσμον χιλιάδες ἀποικίαις λεπρῶν (ἀναμεσὰ τοὺς καὶ ἡ ἐλληνικὴ ἀποικία λεπρῶν τῆς Σπιναλόνγκας). Στὴν κλασικὴ ἐλληνικὴ ἀρχαιότητα πάντως, ἡ νόσος ἦταν γενικὰ ἀγνωστὴ. Τὸ ἴδιο μᾶλλον καὶ στοὺς Εβραίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀφοῦ οἱ σύγχρονοι λεπρολόγοι τείνουν νὰ συμφωνήσουν, ὅτι ἡ βιβλικὴ νόσος δὲν ἔχει καμία ἀπολύτως σχέση με τὴν νόσον τοῦ Χάνσεν. Πιθανότατα ἡ λέπρα εἰσέδυσε στὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὸν 4ο αἰῶνα π.Χ., ὅταν ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὴν μεγάλην τοὺς ἐκστρατεία στὴν Ἀνατολή. Με ἄλλα λόγια, ἡ νόσος εἰσέδυσε στὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τὴν Ἰνδία.

Ἀπὸ πολὺ νωρὶς νομοθετεῖται ἡ ἀπόλυτη περιθωριοποίηση τῶν ἀσθενῶν, καταδικάζοντάς τοὺς στὴν πράξη σε κοινωνικὸ θάνατον. Ὅλοι οἱ πάσχοντες ἦσαν υποχρεωμένοι νὰ φέρουν κουδούνια, νὰ φοροῦν λευκὰ φορέματα, ἐνῶ θεσπίστηκαν μέτρα ἀπομόνωσης τοὺς ἀπὸ τοὺς υγιεῖς, ἀκόμα καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τέλεσης τῶν θρησκευτικῶν τοὺς καθκόντων. Εἰδικές τρύπες στοὺς τοίχους τῶν ἐκκλησιῶν τοὺς ἐπέτρεπαν νὰ ἐρχοῦνται σὲ μία υποτυπώδη ἐπικοινωνία με τοὺς ἱερεῖς καὶ νὰ λαμβάνουν τὴν θείαν κοινωνία. Τέτοιες υποδοχές – τρύπες, μπορεῖ κανεὶς εὐκόλως νὰ διακρίνει ἀκόμα καὶ σήμερον σὲ μεσαιωνικοὺς ναοὺς, εἰδικὰ στὴ Νορβηγία, ὅπου ἡ νόσος εἶχε καταστεί πραγματικὴ κοινωνικὴ μάστιγας. Τὸν 14ον αἰῶνα στὴν πλήρη ἀκμὴ τῆς στὴν Εὐρώπῃ, ὅπου πάνω ἀπὸ 300 λεπροκομεῖα (λαζαρέτα) εἶχαν δημιουργηθεῖ προκειμένου νὰ τὴν περιορίσουν. Ἐνα ἀπὸ τὰ πρῶτα τάγματα τῶν Σταυροφόρων, ἦταν καὶ αὐτὸ τοῦ Τάγματος τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη στὴν Ἱερουσαλήμ, ποῦ ἐμείνε στὴν ἱστορία γνωστὸ ὡς Ἰωαννίτες Ἱππότες. Τὸ Νοσοκομεῖο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη θὰ εἰδικευεῖ κατὰ κάποιον τρόπο με τὰ νοσήματα τοῦ δέρματος καὶ θὰ καταλήξει νὰ γίνῃ ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα λεπροκομεῖα τοῦ μεσαιωνικοῦ κόσμου. Ἐνα συγκλονιστικὸ καὶ συνάμα δραματικὸ γεγονός, στὴν ἱστορία τῆς λέπρας ἦταν ἡ περίπτωση τῶν πλούσιων σὲ ορυκτὰ κοιτάσματα νησιῶν Νauru στὸν Εἰρηνικόν. Τὰ νησιά ἦταν Βρετανικὴ ἀποικία. Στὴν δεκαετία 1920-1929, ἔφτασε νὰ προσβληθεῖ ἀπὸ τὴν νόσον πάνω ἀπὸ τὸ 35% τῶν ἰθαγενῶν. Στὴν ἐπόμενη δεκαετία, τέθηκε κάποιος ἐλεγχος στὴν ἐξάπλωση τῆς νόσου, γιὰ νὰ δοθεῖ ἓνα εἶδος «τελικῆς λύσης» κατὰ τὴν ἰαπωνικὴ κατοχή, ὅταν οἱ Ἰάπωνες

εκτέλεσαν όλους τους εναπομείναντες λεπρούς. Στον αγώνα ενάντια στη μάστιγα της λέπρας, στον Ειρηνικό Ωκεανό και στην Νότια Αμερική (ειδικά στη Βραζιλία), διακρίθηκαν για τον ηρωϊσμό τους πολλοί αφιερωμένοι άνθρωποι, ανάμεσά τους ιεραπόστολοι, ιατροί, ερευνητές και απλοί εθελοντές. Αξίζει να αναφερθεί το όνομα του Πατέρα Ντάμιεν, ενός Βέλγου ιερέα που ίδρυσε αποικίες λεπρών στα Νησιά Μολοκαί στη Χαβάη, για να πεθάνει και ο ίδιος τελικά από την ασθένεια αυτή, το 1889. Η Καθολική Εγκυκλοπαίδεια τον αναφέρει ως «Ο Απόστολος των λεπρών», ενώ στις περιοχές όπου εργάστηκε με αυτοθυσία και αυταπάρνηση είναι ακόμα σήμερα γνωστός, ως «ο λεπρός παπάς». Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία τιμά τη μνήμη του στις 4 Μαΐου, ενώ ο Πάπας Βενέδικτος ο 16ος ξεκίνησε πέρυσι την διαδικασία της ανακήρυξής του σε άγιο.

Ο Γάλλος ζωγράφος Πωλ Γκωγκέν, ένας από τους μεγαλύτερους ζωγράφους όλων των εποχών, έζησε τα τελευταία χρόνια της ζωής του στα νησιά Μαρκέσα του Ειρηνικού, όπου η ζωή των ιθαγενών αποτέλεσε την θεματολογία για πολλούς από τους πίνακές του. Πιθανολογείται ότι και ο ίδιος πέθανε από την ίδια ασθένεια.

